

3.2.2022

LAUSUNTO

Finnish Lapland Tourist Board / Lapin Matkailuelinkeinon liiton (LME) lausunto yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain muuttamisesta (kuudes kierros)

Lapin matkailuelinkeinon liitto pitää hyvänä, että kustannustuen kuudes kierros kohdennetaan juuri matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan yrityksille, jotka ovat kärsineet ja kärsivät edelleen monista eri viranomaisrajoituksista. Lapin matkailuyritysten taloudellinen tilanne on vaikea ja siksi nyt lausuttavana olevalle kustannustuen kuudennelle kierrokselle on edelleen tarve. Vuosina 2020 ja 2021 kansainvälinen matkailu on ollut lähes pysähdyksissä pitkään jatkuneiden tiukkojen maahantulorajoitusten takia. Tämä on aiheuttanut monelle matkailuyritykselle kassakriisin, jota kotimaiset asiakkaat eivät ole pystyneet paikkaamaan. Talvikausi 2021–2022 näytti jo lupaavalta, mutta joulukuussa uudet maahantulon, ravintoloiden ja muiden tilojen rajoitukset aiheuttivat taas sekä liikevaihdon menetystä, että kustannusten kasvua matkailuyrityksille. Niin kauan, kun koronapandemia vaikuttaa matkailuun, tarvitsevat matkailuyritykset kustannustukea selviytyäkseen koronavaiheesta ja pystyen näin jatkossakin luomaan tuhansia työpaikkoja Lappiin ja koko Suomeen.

Kustannustukea koskevan lain muuttamisesityksestä haluamme erityisesti ottaa kantaa vertailukauteen, omavastuuosuuden määrään, tuen enimmäismäärän nostoon koko koronavaiheeseen ajalta ja tuen yritysکوhtaisuuteen.

Vertailukausi tulee olla vastaava aika ennen pandemiaa

Esityksessä tukikaudeksi esitetään 1.12.2021 -28.2.2022 ja vertailukaudeksi 1.9.-30.11.2021. Vertailukausi on täysin kohtuuton sesonkiluonteisille matkailuyrityksille. Lapissa monella matkailuyrityksellä talvikuukaudet ovat vilkkaimpia sesonkikuukausia, kun taas syyskuukaudet ovat hiljaista aikaa. Tuen saamiseksi yrityksillä pitäisi esityksen mukaan olla sesonkikuukausina selkeästi pienempi liikevaihto kuin jo ennestäänkin hiljaisina kuukausina. Sesonkiluonteisessa toiminnassa sesonkien tuloilla maksetaan myös hiljaisten kuukausien kulut. Siksi sesonkikuukaudet ovat kriittisiä koko toiminnan jatkuvuudelle ja niiden osalta tuki tulee suhteuttaa pandemiaa edeltäviin sesonkikuukausiin. *Oikeudenmukainen vertailukausi olisi vastaavat kuukaudet ennen pandemiaa, eli 1.12.2019-28.2.2020.*

Ehdotettu vertailukausi sijoittuu pandemia-ajalle, jolloin on ollut useita matkailuyritysten toimintaan vaikuttavia rajoituksia voimassa. Ei ole oikein verrata yhtä rajoitettua ajanjaksoa toiseen rajoitettuun ajanjaksoon. Esityksessä perustellaan vertailukautta sillä, että yrityksillä on ollut aikaa sopeutua pandemiatilanteeseen. Hallituksen viesti syksyllä oli kuitenkin, että rajoitukset puretaan ja palataan normaaliin toimintaan, kun rokotettuja on yli 80 %. Yritykset ovat toimineet tämän mukaisesti ja ne ovat pyrkinet jälleenrakentamaan liiketoimintaa ja työllistämään, eikä ajamaan toimintoja varmuuden vuoksi minimiin. Joulukuussa tuli kuitenkin uusia tiukkoja rajoituksia, joiden takia monella liikevaihto laski ja kustannukset kasvoivat. Enää ei ollut käytössä nopeutettua YT-menettelyä tai mahdollisuutta lomauttaa määräaikaista työntekijöitä kuten aiemmin pandemian aikana 2020. Tämä vaikeutti kustannusten sopeuttamista.

Esityksessä perustellaan syksyn 2021 vertailukautta sillä, että se tuo kustannustuen piiriin myös pandemian aikana perustetut yritykset. Tämä tarkoitus on hyvä, mutta se voitaisiin toteuttaa

kaikille oikeudenmukaisesti niin, että yritykset saisivat valita vertailukaudeksi joko 1.12.2019-28.2.2020 tai 1.9.-30.11.2021

Ostavastuuosuuden pienentäminen 10 prosenttiin

Kustannustuen omavastuuosuudeksi on lakiesityksessä esitetty 20 %. Vaikka omavastuuta on pienennetty edellisiin kierroksiin verrattuna, tämä omavastuu on edelleen liian korkea ja rajoittaa kustannustuen vaikuttavuutta. *Esitämme omavastuuosuuden laskemista 10 %iin.* Suurella osalla matkailuyrityksistä joustamattomat kulut ovat juosseet koronakriisin alusta alkaen, monilla suuren osan ajasta jopa ilman liikevaihtoa ja ongelmat ovat ehtineet kertaantua. Nyt kun matkailu on talvikaudella lähtenyt elpymään, on voimassa edelleen ollut monia nopeasti muuttuvia rajoituksia niin maahantulon, ravintoloihin kuin muiden tilojen käyttöön liittyen. Näistä johtuen asiakkaat ovat peruneet ja varanneet matkoja, kysyneet neuvoja huomattavasti normaalia enemmän ja matkaohjelmia on jouduttu rakentamaan uudestaan moneenkin kertaan. Esimerkiksi on jouduttu järjestämään koko matkan ruokailut, ohjelmapalvelut ja kuljetukset uusiksi, jotta ruokailut saadaan toteutettua ennen klo 18 tai järjestämään ruokailut take-awayna. Kaikki tämä on aiheuttanut huomattavasti enemmän työtä asiakasta kohden ja tämän myötä suurempia kustannuksia. Tässä tilanteessa 20 % omavastuuosuus on suhteessa yritysten tämänhetkiseen kulu-/tulorakenteeseen liian raskas vähennys.

Tuen enimmäismäärän nostaminen koko koronakriisin ajalta

Lausuttavassa luonnoksessa kustannustuen enimmäismääräksi tukikaudelta on esitetty 1 miljoonaa euroa yritystä kohden, eikä yhteenlaskettu tukien yrityskohtainen yläraja 2.3 miljoonaa euroa saa ylittyä. Nämä rajat ovat jo aiemmillä kustannustukikierroksilla leikanneet suhteellisesti suurempien ja keskisuurten yritysten tukea, heikentäen niiden mahdollisuutta työllistää ja vääristäen kilpailua. Nyt esitetyt rajat jatkavat ja kasvattavat edelleen epäsuhtaa erikokoisten yritysten välillä. *Suuret ja keskisuuret veturiyritykset ovat merkittäviä työllistäjiä* sekä suoraan, että alihankintaketjujen kautta ja niidenkin selviytyminen tulee tuen kautta varmistaa. Veturiyritysten tuottajaverkostoissa voi olla jopa satoja runsaasti työllistäviä alihankkijayrityksiä, joiden toiminnalle myös veturiyritysten selviytyminen koronakriisistä on välttämätöntä, sillä veturiyritykset tyypillisesti vastaavat kansainvälisestä myynnistä ja markkinoinnista.

Yhteenlaskettu tuen enimmäismäärää tulee nostaa 10 miljoonaan euroon hyödyntäen tarvittaessa muita puitetukiohjelmia. Myös tukikausikohtaista enimmäismäärää tulee kasvattaa. Yrityksille, joiden tukia enimmäismäärät ovat leikanneet jo useiden tukikierrosten aikana, tulee mahdollistaa tukien hakeminen takautuvasti myös aiemmilta tukijaksoilta kuitenkin siten, ettei valtiontukien yhteenlaskettu enimmäismäärä ylitä 10 miljoonaa euroa.

Suomen lähimmät matkailun kilpailijamaat kuten Ruotsi ja Tanska ovat tukeneet isoja ja keskisuuria matkailun veturiyrityksiä huomattavasti merkittävämmillä summilla. Siksi on todennäköistä, että suomalaisten suurten ja keskisuurten, perinteisesti investointikykyisten ja paljon sekä suoraan että alihankintaverkostonsa kautta työllistävien *veturiyritysten suhteellinen kilpailukyky tulee heikentymään vuosiksi eteenpäin, mikäli ne eivät pääse vaikuttavuudeltaan samantasoisten tukien piiriin.* Nämä yritykset ovat velkaantuneet selvittääkseen Covid-ajan ylitse. Mikäli suurten ja keskisuurten yritysten tukia ei saada kilpailijamaiden tasolle, pohjoismaiset kilpailijat pystyvät nopeammin palaamaan investointien tielle ja vastaamaan kysyntään. Suomalaiset yritykset sen sijaan maksavat velkataakkaansa vielä vuosia eteenpäin ennen kuin pääsevät palaamaan investointien tielle ja näin Suomen kilpailukyky heikkenee pitkäksi ajaksi.

Tuen tulee olla yrityskohtainen

Pidämme tärkeänä, että *kustannustuki olisi yrityskohtainen, ei konsernikohtainen* kuten nyt on esitetty. Näin kohdeltaisiin yhdenvertaisemmin ja oikeudenmukaisemmin yrityksiä, joilla on käytännössä samanlaista toimintaa, mutta yritys rakenne on erilainen. Nyt esitetyn mallin mukaan konsernirakenteeseen kuuluva yritys saa vähemmän tukea kuin vastaavan kokoinen yksittäinen yritys, koska maksimituki lasketaan konsernikohtaisesti. Esimerkkinä voidaan tarkastella kahta samassa matkailukohteessa toimivaa majoitusyritystä. Ensimmäinen ei ole osa konsernia ja voi siksi saada maksimituen. Toinen vastaavan kokoinen majoitusyritys on osa konsernia ja jää käytännössä kokonaan ilman tukea, koska tuen yläraja on täyttynyt konsernissa sen useiden yritysten ”kuluttaessa” samaa tukipottia. Tuki jää siis suhteellisesti ja vaikuttavuudeltaan konserniin kuuluvassa yrityksessä merkittävästi pienemmäksi kuin yksittäisessä yrityksessä. Yritysten toimintakyvyn ja sen myötä työllistämismahdollisuuden säilyttäminen on yhtä tärkeää yritys rakenteesta riippumatta. *Kilpailuneutraliteetin vuoksi on yrityksiä kohdeltava yhdenmukaisesti riippumatta siitä, ovatko ne yksittäisiä yrityksiä vai kuuluvatko ne konserniin.*

Finnish Lapland Tourist Board ry (Lapin Matkailuelinkeinon liitto (“LME”)) on Lapin matkailuyrittäjien yhdistys, jonka tavoitteena on valvoa matkailualalla toimivien yrittäjien yleisiä ja yhteisiä etuja, edistää jäsentensä välistä yhteistoimintaa, parantaa alan yleisiä toimintaedellytyksiä ja nostaa matkailualan arvostusta. Matkailuala työllisti ennen koronapandemiaa Lapissa n. 8.000–10.000 henkilöä ja vuotuinen suora liikevaihto oli 1 mrd euroa.